

Nr 83.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående om- och tillbyggnadsarbeten vid universitetsbiblioteket i Lund; given Stockholms slott den 3 februari 1933.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.*Arthur Engberg.*

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 februari 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Engberg anför härefter:

I statsverkspropositionen till årets riksdag har Kungl. Maj:t, på min hemställan, under »Utgifter för kapitalökning» föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till om- och tillbyggnadsarbeten vid universitetsbiblioteket i Lund för budgetåret 1933/1934 beräkna ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Sedan utredningen i ärendet nu hunnit avslutas, ber jag att få ånyo inför Kungl. Maj:t anmäla förevarande fråga.

I sitt den 25 oktober 1932 avgivna betänkande med plan för statens byggnadsverksamhet under närmast kommande tioårsperiod har statens

organisationsnämnd beträffande universitetsbiblioteket i Lund anfört följande:

Det har befunnits, att utrymmet i den nuvarande biblioteksbyggnaden är i det närmaste helt taget i anspråk. En viss utrymmesökning skulle möjligen kunna vinnas dels genom att i vissa fall minska avstånden mellan hyllfacken och dels genom att vidtaga en del överflyttningar till andra lokaler av befintliga dubblettryck, tidningstryck och andra för forskning å platsen mindre behövliga band. Emellertid synes det organisationsnämnden i varje fall oundvikligt, att biblioteket erhåller utvidgade lokaler inom de närmaste åren.

Ett tidigare utarbetat förslag till tillbyggnad av den nuvarande byggnaden föreligger, slutande på en kostnad av omkring 1,200,000 kronor. Då detta förslag enligt nämndens mening är alltför dyrbart och vidlyftigt, har på nämndens föranstaltande å byggnadsstyrelsens utredningsbyrå uppgjorts ett annat tillbyggnadsförslag, innebärande att å baksidan av den nuvarande byggnaden skulle uppföras en magasinsbyggnad, varjämte vissa omändringsarbeten skulle vidtagas i den nuvarande byggnadens bottenvåning. Därigenom skulle erhållas dels ökat magasinsutrymme med 10,500 hyllmeter, motsvarande cirka 20 års accession, och dels avsevärt utökade forsknings- och studielokaler m. m. Förslaget är kostnadsberäknat till 400,000 kronor.

Det sistnämnda förslaget anser organisationsnämnden böra komma till utförande under budgetåren 1936/1937 och 1937/1938. Kostnaderna böra lika fördelas med 200,000 kronor på ett vart av de nämnda budgetåren.

Över organisationsnämndens förslag hava yttranden avgivits av överbibliotekarien, drätselnämnden och det större konsistoriet vid universitetet i Lund samt den 7 januari 1933 av kanslersämbetet för rikets universitet och den 19 januari 1933 av byggnadsstyrelsen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att enligt det av organisationsnämnden förordade förslaget skulle å baksidan av den nuvarande biblioteksbyggnaden i dess mittaxel uppföras en för framtida påbyggnad avsedd tornbyggnad med ett utvändigt planmått av $12,4 \times 14,2$ meter. Denna byggnad skulle omfatta en källarvåning och sju övervåningar, varav källarvåningen och de sex översta våningarna vore avsedda till bokmagasin, rymmande sammanlagt omkring 10,500 hyllmeter. I bottenvåningen skulle inrymmas arbetslokaler. Källarvåningen och bottenvåningen skulle förenas med den nuvarande huvudbyggnaden genom en envåningsbyggnad, vari ökade lokaler skulle beredas för läneexpeditionen. Källaren under denna förbindelsebyggnad skulle tagas i anspråk såsom tidningsmagasin. Inom huvudbyggnaden skulle läsesalen utvidgas på så sätt, att de norr om denna belägna lokalerna i samma våning skulle införlivas med läsesalen. Vid entrén i bottenvåningen skulle anordnas två kapprum med toiletter. Utrymmena inom de östra och västra flyglarna skulle enligt förslaget uppdelas i ett antal smärre rum, avsedda för forskare och bibliotekets tjänstemän.

Överbibliotekarien har anfört:

Bristen på utrymme såväl i fråga om bokmagasin som studie- och forskningslokaler har redan länge gjort sig svårt kännbar och under senare tid blivit alltmera bekymmersam. En utvidgning av biblioteksbyggnaden är

därför med det snaraste i högsta grad av behovet påkallad. Genom det föreliggande tillbyggnadsförslaget skulle behovet av ökat magasinsutrymme för de närmaste åren framåt bliva väl tillgodosett, och i den mån den nya byggnaden kan ytterligare påbyggas, skulle bibliotekets utvidgningsmöjligheter för avsevärd tid i fråga om bokmagasin kunna bliva tryggade. Av flera skäl synes det dock önskvärt att tillbyggnaden utökas i längd och bredd, eventuellt med motsvarande minskning till en början i höjd; om hinder ej möta för en dylik jämkning av förslaget inom ramen av de beräknade kostnaderna, skulle därigenom gynnsammare utvidgningsmöjligheter vinnas på den en gång lagda grunden, och av praktiska hänsyn vore det en avgjord fördel, om magasin våningarna erhålla ett ej alltför snävt begränsat omfång. Även en utvidgning av förbindelsebyggnaden till flera våningar vore önskvärd; därigenom skulle bättre kommunikation erhållas mellan gamla och nya byggnaden och eventuellt även ett avsevärt tillskott i magasinsutrymme kunna vinnas.

Förslaget innebär även en utökning av studie- och forskningslokaler m. m. En verkligt tillfredsställande lösning av bibliotekets läsesalsproblem är visserligen förknippad med stora vanskligheter; men även denna fråga synes mig dock — genom omändringar i den gamla byggnaden och utbyte av lokaliteter — kunna åtminstone tillsvidare lösas på grundval av det föreliggande förslaget.

Drätselnämnden har under hänvisning till överbibliotekariens skrivelse vitsordat, att en utvidgning av universitetsbiblioteket är starkt av nöden, och funnit de i ärendet föreliggande skissritningarna utgöra tillfredsställande grundval för utarbetandet av lämpligt förslag till för utvidgningen erforderlig byggnad. Nämnden har tillika erinrat, att byggnadsstyrelsen beträffande ett tidigare, av arkitekten Hellerström framlagt förslag till tillbyggnad å biblioteksbyggnadens norra sida anmärkt, att genom den då föreslagna byggnadens placering dels trädbeståndet å universitetsbibliotekets norra sida äventyrades och dels intrång gjordes å ett område, där lämningar efter en klosterbyggnad kunde förmodas förekomma. Med den nu föreslagna förläggningen av den ifrågasatta byggnaden syntes emellertid ur förenämnda synpunkter hinder för byggnadens uppförande icke kunna ifrågakomma.

Universitetskanslern har hemställt om beviljande för ändamålet av 400,000 kronor samt tillika framhållit önskvärdheten av att ifrågavarande byggnadsarbete koncentrerades till ett år.

Byggnadsstyrelsen har yttrat:

Med anledning av överbibliotekariens yttrande har det större akademiska konsistoriet i Lund numera låtit genom intendenten hos byggnadsstyrelsen, arkitekten Ärland Noreen utarbета ett modifierat förslag i frågan, vari de av överbibliotekarien framställda önskemålen i avsevärd grad kunnat beaktas. Enligt sistnämnda förslag, som framställdes å sju till byggnadsstyrelsen överlämnade, den 15 januari 1933 dagtecknade ritningar, vilka bilagts byggnadsstyrelsens yttrande, skulle på samma plats som enligt det av organisationsnämnden förordade förslaget uppföras en tornbyggnad, som är avsedd att i framtiden påbyggas. De utvändiga planmåttén å denna byggnad ha emellertid enligt arkitekten Noreens förslag ökats till 15 × 15,6 meter, under det att byggnadens höjd minskats i så måtto, att byggnaden skulle omfatta endast fem våningar jämte källarvåning. Bottenvåningen

och hälften av våningen en trappa upp äro avsedda att disponeras som tjänsterum och övriga våningar som bokmagasin. Även enligt Noreens förslag skulle tornbyggnaden förbindas med huvudbyggnaden genom en låg byggnad, som erhållit samma planmått som den i organisationsnämndens förslag avsedda. Utrymmena inom den av Noreen föreslagna förbindelsebyggnaden äro emellertid så tillvida större som byggnaden förutom bottenvåningen omfattar två källarvåningar. I bottenvåningen skulle erhållas rum för katalogiseringsarbetet, och i den övre källaren inrymmas tidningsmagasin. I den nedre källarvåningen skulle anordnas ett nytt pannrum för hela byggnadskomplexet, vilket är erforderligt med hänsyn till att den nuvarande panncentralen icke förslår för uppvärmningen av tillbyggnaderna. Det nuvarande pannrummet i huvudbyggnadens källarvåning skulle alltså kunna utnyttjas som magasinsutrymme, varigenom även den fördelen vinnes, att samtliga källarlokalerna komma i direkt förbindelse med varandra. I övrigt hava av praktiska och ekonomiska skäl de av överbibliotekarien framställda önskemål beträffande en utökning av förbindelsebyggnaden icke kunnat tillgodose, men har en förbättrad kommunikation mellan de nya bokmagasinen och den gamla byggnaden erhållits genom att en täckt förbindelsegång enligt Noreens förslag skulle anordnas mellan de båda byggnaderna i höjd med våningen tre trappor upp. Vad beträffar det inre av den nuvarande byggnaden skulle den där befintliga läsesalen enligt Noreens förslag utvidgas genom att för ändamålet taga i anspråk det för katalogiseringen nu använda utrymmet, som är beläget väster om låneexpeditionen. Bottenvåningarna i de nuvarande båda flyglarna skulle enligt förslaget helt disponeras för forskare. Toilettarna, som enligt organisationsnämndens förslag skulle förläggas till entrén i bottenvåningen, hava nu förlagts till källarvåningen.

Enligt det sålunda föreliggande förslaget skulle erhållas magasinslokaler, rymmande omkring 8,500 hyllmeter eller omkring 2,000 hyllmeter mindre än enligt organisationsnämndens förslag. Då emellertid även tjänsterummen i ett universitetsbibliotek i stor utsträckning lära kunna tagas i anspråk för uppställning av böcker, torde, med hänsyn till att den sammanlagda golvytan inom de av Noreen föreslagna tillbyggnaderna icke understiger golvytan enligt organisationsnämndens förslag, de båda förslagen i avseende på hyllutrymme i stort sett få anses vara likvärdiga.

Kostnaderna för genomförandet av arkitekten Noreens förslag fördela sig enligt approximativa kostnadsberäkningar på följande sätt:

Byggnadsarbeten	kronor 233,000
Ändringsarbeten i gamla byggnaden	» 17,000
Värme-, vatten- och sanitära installationer	» 35,000
Elektriska ledningar och bokhiss	» 25,000
Hyllinredningar för arkiven, våningarna 1, 2, 3 och 4 tr.	» 50,000
Ritningar, kontroll och oförutsedda utgifter	» 40,000

Summa kronor 400,000

Byggnadsstyrelsen, som vitsordar universitetsbibliotekets behov av utökade lokaler, finner det av arkitekten Noreen upprättade förslaget innebära en lämplig lösning av förevarande lokalfråga. Ett genomförande av detta förslag skulle tillgodose universitetsbibliotekets lokalbehov för avsevärd tid framåt, och har vid förslagets uppgörande vederbörlig hänsyn tagits till möjligheten att i framtiden åstadkomma ytterligare utvidgningar genom på-

byggnader. Styrelsen får även framhålla, att den avsedda tillbyggnaden icke, såsom fallet var beträffande ett tidigare i annat sammanhang framkommet förslag till en sådan byggnad, kommer att äventyra trädbeståndet å universitetsbibliotekets norra sida eller göra intrång å det område invid biblioteket, där lämningar efter en klosterbyggnad kunna förmodas förekomma. Beträffande den för det föreliggande förslagets genomförande beräknade kostnaden å 400,000 kronor eller samma belopp som det av organisationsnämnden angivna har byggnadsstyrelsen icke något att erinra.

Slutligen får styrelsen framhålla, att byggnadsföretaget lämpligen låter sig, på sätt som kanslern för rikets universitet förordat, genomföras under ett budgetår.

I anslutning till vad sålunda anförts får byggnadsstyrelsen tillstyrka avlåtande av proposition till riksdagen om beviljande för här ifrågakomna om- och tillbyggnadsföretag av ett anslag å 400,000 kronor.

Departementschefen.

Det nu framlagda, av arkitekten Noreen utarbetade förslaget till ifrågavarande byggnadsarbeten betingar enahanda kostnadsbelopp, 400,000 kronor, som det tidigare av organisationsnämnden förordade. I fråga om kostnadsberäkningarna har jag intet att erinra. Byggnadsstyrelsen har ansett det nya förslaget i avseende på hyllutrymme vara i stort sett likvärdigt med det tidigare. Då det i stor utsträckning tillgodoser överbibliotekariens önskemål, anser jag, att ifrågavarande om- och tillbyggnadsarbeten böra utföras i enlighet med detta förslag.

I likhet med vad jag förut föreslagit beträffande motsvarande arbeten vid universitetsbiblioteket i Uppsala vill jag förorda, att även förevarande byggnadsarbeten vid universitetsbiblioteket i Lund måtte komma till utförande redan under nästkommande budgetår och att de för ändamålet erforderliga medlen i sin helhet anvisas att utgå för sagda år.

Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida närmare bestämmelser rörande arbetets utförande böra föreskrivas med hänsyn till rådande arbetslöshet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till om- och tillbyggnadsarbeten vid universitetsbiblioteket i Lund i huvudsaklig överensstämmelse med ett av arkitekten Ä. Noreen uppgjort förslag för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag att utgå av lånemedel av kronor 400,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ärendet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lars Tunberg.